

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:
Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

ÁZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTANAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Törpe idők, törpe emberek.

Nincs mit szépitgetnünk rajta, szerfelett kicsinyes, nyomorult időket élünk. A lángelmék, nagy férfiak, nagy tettek, merész alkotások ideje lejárt s midőn valamely nagy dolog létrehozásán küzd a kor, törpe időtlenség lesz szülötte, mint a milyen önmaga. Nagy Sándorok, Caesárook, első Napoleonok nem léteznek a földszínen, a valódi lángelmék ugy a hadászat, mint a politika, s a művészet teréről eltűntek, elenyésztek. Saját tehetetlenségekben törík-rontják magokat az országok. Igyekeznek elhíttetni magokkal, hogy nagy dolgokat művelnek és mindenütt a köznyas higvelejúség, a kicsiny nagyhatnámság igénytelen vakondtúrásai mutatkoznak a lát-határon.

Bizonyos világdivát lett uralkodóvá a földön. Az emberek egyszerre tudják meg mindenütt a híreket, egyszerre ismernek meg ideákat építészetben, festészetben, politikában, hadakozásban és egyszerre sokan hódolván egy eszmének, azt olyan divattá emelik, a mely hatalmával magához törpít maga körül minden különczködő elmét, mely járatan utakon nagy dolgokat akar létesíteni.

Innen az általános köznapiaság, közön-ségesség, egyenlőség mindenben. A ki kisső mélyebben lát a felszínnél, a ki nem retten a közélet terén mesterségesen felvert hullámoktól, melyek a köztűk előelőtti óriásiaknak tetszenek, de a világtörténelem tengerén a nagy események távlatából tekintve apró, fel sem tűnő barázdák, és együttesen nem mutatnak egyebet, mint semmitmondó üres pusztaságot — el fogja ezt ismerni.

Ilyen ez a mi izgalmasnak látszó európai közéletünk kissé nagyobb távolságból tekintve.

A háború! ?
Midőn megindult a muszka medve, azt véltük volna, hogy utra kell, mint egy butaságában vakmerő állat, nem figyelve a környező vészre és tesz rombolásokat, mint egy otromba nagy vad tehet. Igy legalább bármennyire rosszalandó, de merész és nagyobb szabású ténnyekkel lett volna dolgunk. Képzélgés! Ma a mult által megteremtett nagyság is csak törpeségre képes. Oroszországtól nem merészség volt megkezdeni, de élehetlenség lett volna elmulasztani a háborút, mikor egész Európában, vagy mondjuk az egész világon nem mutatta magát ember, a ki egy erőteljes tiltakozó hangot mert volna ajkairól elszalasztani.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

KARCZOLATOK

a közel multból.

Daudet Alfourelt.

(Folytatás.)

VII.

A colmári bíró látományai.

Azért csak lassan, siralmas nyikorgással tudnak előre haladni, s az ökrök csak nagy nehezen bírják tova huzni, mintha a föld hozzá lenne tapadva a kerekkekhez, mintha ez apró földrészletek, felszállva az oldaldeszkákra, a tengelyekre, a kullók közé, a rudra, az egész szekerre, még nehezebbé tenné a rútú s mintegy gyökerekes kiirtással tenné e tömeges elutazást. A szekerek után hallgatag néptömeg tolong szomoruan, minden rang-, minden korbeli, elkezdve a háromszögű kalapot viselő öreg hivatalnokokon, kik remegve támaszkodnak botjaikra, le a gyermek kantusba öltözött, bodros fűrtű, szőke csemetéig, a megbéult dédatyánok, kiket erőteljes ifjú sarjadékok büszkén emelnek vállaikon, az anyjuk keblén pihenő kis csecsemőig, mind az épek ugy, mint a rokkantak, azok kikkre jövő évben kerülne a sor szolgálni bazájukat, és azok, kik részt vettek már a borzasztó hadjáratban, a megcsontkított vértések, mankóik segélyével vonszolva magukat tova, halvány beesett arczu tűzerek, elerőtlenedve, s egyenruháik még meglevő foszlányain, a Spandau-i mély földalatti börtönök pangsás csillámai hordozva; mind, mind, valamennyien, büszkén, emelt fővel, vonulnak végig az uton, melynek szélén ül a colmari bíró, és a mint előtte elhaladnak minden arcz a harag és megvetés borzasztó kifejezésével fordul el tőle.

Oh! a szegény szerencsétlen Dollinger! szeretne elrejtőzködni, menekülni; de lehetetlen. Támás-széke mintegy hozzá van nőve a sziklához; a puha bőrpárna hozzá a karszékhöz, és ő a párnához. Ekkor belátja, hogy pellengérré van ide állítva, és hogy azért van ily magosra téve, hogy az egész világ láthassa szegényét már megszűről. És a menet csak mind folytatódik, falu után falu jő, a helvét határszéliek nagy csorda marbát hajtva maguk előtt, a Saar vidékéről jöttek, durva vas eszközöket, érczet hordó targonczákon tolják maguk előtt. Azután következtek sorra a város lakói. Egész népessége valamennyi gyárnak, fonodáknak, jőnek a takások, minden nemű mesteremberek, polgárok, papok, tanácsbeliek, fekete öltönyösök, piros öltönyösök. Itt jön most a colmari törvényhatóság tisztos öreg elnökével élén. És Dollinger csaknem meghatva szegényében szerezte arczát elfedni kezeivel, de kezei meg vannak bénulva; próbálja behunyni szemeit, de szemei mozdulatlanok, meredtek.

Kell hogy lásson, és hogy őt is lássák, és nem szabad egyet sem azon megvető pillantásokból elvesztenie, melyeket kartársai vetnek reá elhaladtukban.
E bíró a pellengéren, valami borzasztó! De a mi még legborzasztóbb, övét is mind itt látja a nép tömeg közt, s egy sem látszik felismerni őt. Nője, gyermekei lesütött fővel haladnak el előtte.

Ugy látszik, mintha szegénylénk magukat ők is! Még a kis Misike is, kit pedig oly igen szeretett mindig, és ki most itt hagyja őt örökre a nélkül, hogy csak egy szót is szólna hozzá, csak reá is tekintene. Egyedül az öreg elnök állott

elfogadtatott s a bizottság jelentésével Pulay előadó bizatott meg.

— A képviselőház állandó igazoló bizottsága tegnapielőtti ülésében tárgyalás alá vevén dr. Bruchner Vilmos n.-szebeni és Simay Gergely szamos-ujvári megválasztott képviselők megbízó leveleit, Bruchner Vilmost és Simay Gergelyt harmincz napi fenntartással igazolt képviselőknek jelentette ki. A bizottság jelentéseit Molnár Antal előadó a ház legközelebbi ülésében terjeszti elő.

— A delegatiók összehívása iránt még nem történt ugyan eddig végleges megállapodás, de, amint a Bud. Corr. értesül, egyelőre december 5-ike van kilátásba véve a delegatiók ez idei ülészakának megnyitási határnapjául. A közös kormány azt kíváná, hogy szavazza meg a delegatió, ha véglegesen nem is határozhat a fedezet és annak quotaaránya iránt, a szükségleteket az előterjesztendő 1878-iki előirányzat alapján, illetőleg tárgyalassók le most egészen rendszeresen az egész szükséglet és a fedezetről szóló részt tárgyalja a delegatió későbbben. Ennek ellenében azonban azt hangsúlyozta különösen dr. Herbst, mint ezt Hoffman báró közös pénzügyminister e napokban itt fölemlíté, hogy nem lehet még nem szentesített költségvetés alapján indemnitást megszavazni és hegy eszerint nem iesz más mód, mint hogy a delegatiók megszavazzák az 1877. közös költségvetés alapján és annak keretében 2—3 hónapra a közös kormánynak az indemnytit és miután erre elég néhány nap is, összehívhatók a delegatiók december hó közepén is.

— Uj béketerv A „Times” [sz.-pétervári levelezője jelenti, hogy az orosz fegyverek legujabb sikerei folytán Szt.-Pétervárt általános a nézet, hogy a háboru még ez évben véget ér, mert a téli hadjárat nehézségeit nagyon méltányolják és a néu minden asztálva nagyon óhajtja a békéletes békét. Általánosau azt hiszik, hogy siker esetén Oroszország a Dardanellákon való szabad hajózást fogja követelni és azt, hogy Észak-Bolgárország valamely német herceg alatt, a nagy hatalmak garantálja mellett autonomiát kapjon. E levelező szerint a vad panszláv eszméket csak néhány moszkvai ember pártolja, de Szt.-Pétervárott mindenki kineveti.

— A vatican, római hírek szerint, arról tanácskozik, hogy a veto-jogot, melyet Franciaország, Ausztia-Magyarország és Spanyolország a conclaveben gyakorolnak, és mely nem alap-szik szerződésen vagy concordatumon — megszünteti. A vélemények eziránt a vaticánban még eltérők.

meg előtte egy perczre, hogy halkan mondja neki:

— Jöjjön velünk Dollinger. Ne maradjon itt barátom. . .

De Dollinger nem bír mozdulni. Fel akar na kelni, kiált, hívja a többit, s a menet mind csak halad előre, órákon keresztül; és midőn naplamenteire mind eltávolztak, az egész szép völgy körültte, telve sugár tornyokkal, s sötétlő gyár-kéményekkel, néma kihalt lesz. Egész Elzász eltávozt.

Senki más nincs ott, mint a colmari bíró, fen a hegytetőn, pellengérhez szegzetten, helyt ülve megmozdíthatatlanul.

. . . A színhely egyszerre megváltozott, más képlet áll elő. Sötét cziprusok, fekete kereszték, sirok hosszúsora, tömördek gyászjelvény áll előtte. A colmari temetőt látja maga előtt. Nagyszerű temetésre készülnek. A város valamennyi harangja zug.

Dollinger tanácsos halt meg. A mit az emberi akarat nem volt képes véghezvinni, megtette a halál. Feloldozta bőr vánkossárol a megmozdíthatlan törvény emberét, s lefektette hosszsan a ravatalra azon férfit, ki makacsul ragaszkodott volt ahoz, hogy ő ülve maradjon.

Azt álmodni magáról valakinek, hogy meghalt, és siratni önmagát, ennél nem lehet borzasztóbb érzés.

Elszorult szívvel van jelen Dollinger, saját gyásztiszteletén; és a mi még halálánál is inkább kétségbe ejti, ez azon körülmény, hogy e körülte tolongó roppant tömeg közt, nem lát egyetlen rokont, egyetlen barátot sem.

Nincs egy is itt Colmár lakóiból, mind csupa porozók és senki más! Porozz katonák képezték az őrséget, porozz hivatalnokok vezették a gyászmenetet, és a beszedék, melyeket sirja felett elmondanak, mind porozz szónoklat, és a föld, melyet koporsójára dobnak, és a melyet ő oly hi-

— A francia kamrák megnyitása. A kamrák nov 7-én nyitattak meg. A képviselőkamrában Desseaux mint korelnök, megható szavakban emlékezett meg Thiersről és kijelenté, hogy Thiers érdemeit szerzett magának a haza érdekei körül (élénk helyeslés.) A kamra, elődje mintájára, a köztársaság megerősítésén fog munkálni, s azt minden, bárhonnét érkező támadás ellen, megvédi. Desseaux élénk helyeslés között „Éljen a köztársaság! Éljen a béke!” felkiáltással zárta be szavait. Raspaill gyengélkedése miatt nem jelent meg. Grévy 290 szóval ideiglenes elnököt választott; 170 szavazólap betöltetlen maradt. Alelnökké Rammeau és Lepere választattak. Grévy megválasztásáért köszönetet mondva, kijelenté, hogy számít a kamra jóakarátára és támogatására; mire az ülés bezáratott. A senatus-ülés incidens nélkül folyt le. A vezérkarról szóló törvény volt napirenden.

A HÁBORU.

A harcztérről kedvezőtlen hírek érkeznek. Ázsiában, Erzerum közelében Mukhtár pasa, ugy látszik, ujabb komoly vereséget szenvedett. A csata folyamát még sűrű homály fedi; azt sem tudjuk, mely napon vivatott. A „Daily Tel.” híre szerint nov. 2-án támadtak az oroszok s Deva-Boyunnál iszonyu tulerejök áttörté a török centrumot. Konstantinápolyi hírek viszont 4. és 5-re teszik a csata napját s a harczot igen véresnek mondják, ámbár az eredményt még nem ismerik. Már Erzerumtól délre is kozáksapatok száguldanak s igy Armenia fővárosa és Konstantinápoly közt a távirati összeköttetés meg van szakítva. Csak az okozhatta, hogy a csaták folyamáról részletek nem érkeztek. De épen ez a körülmény sejteti, hogy Erzerum komoly veszélyben forog, s talán már legközelebb ostromzár alá került vagy el is esett.

Az európai harcztéren sem igen kedvező a helyzet. A „Pol Corr.” egy katonai szakembere ma összeállítja a Plevna ellen julius óta kezdett műveletek folyamát. Horvátovics szeb tábornok még julius elején határozottan figyelmeztette az orosz fővezényletet, hogy Osman pasa Viddinből elindult keletre. Noha Bulgareniben, Plevnához négy mértföldnyire 2000 kozák állt, az orosz fővezénylet csak akkor küldötte Schilder-Schuldner Plevna ellen, midőn az már meg volt erősítve. E hiba az oroszoknak 3000 emberükbe került. Hogy jóvá tegyék, az egész Krüdener-hadtestet küldték Osman ellen, ki a támadást jul. 31-én 6000 főnyi veszteséggel verte vissza.

Ez — mondja a közvélemény — nemcsak

degnek, oly nehéznek talál, fájdalom egészen porozz föld!

Egyszerre szétválnak a tömeg, s tisztelettel meghajol; egy pompás terméű vértés közelg, köpenye alatt örökzöld koszoru formát rejtegetve. Mindenki halkan mondogatja egymásnak:

— Itt van Bismarck . . . itt van Bismarck . . . És a colmari bíró szomoruan gondolja magában:

— Nagy tisztesség ugyan, hogy a gróf ur eljön temetésemre; de ha itt volna kis Misikém . . .

Egy óriási hangos kacaj megakadályozza őt, odább fűzni gondolatát, egy örült, botrányos, vad, határt nem ismerő kacagás.

— Vajjon mi lelte őket? kérdé magában a bíró elrémülve. Felemeli fejét, körülnéz . . . Egy kerek vánkost lát, az ő bőr vánkossát, melyet Bismarck ur most helyre le egész kegyelettel sirjára és rajta e köirat látható tisztán kivehető betűkkel:

„Dollinger törvényszéki bírónak. Emlékl, a helyben maradt tanácsnoknak tisztelet és elvesztése fölötti sajnálat jelöl.”

A temető egyik végétől a másikig mindenki hangos kacajban tör ki, mindenki magán kívül van nevetésben, és e egyszerű porozz vigaság, visszhangzik egész a sir mélyéig, hol a halott a szegény keserű könnyeit sirja, szétzu-zatva, az örökkön tartó nevetésgésség sulya által . . .

VIII.

A chemillé-i Jézuska,

ki sem ellenünk, sem mellettünk.

— Tourain-i legenda. —

A chemillé-i öreg pap utban volt, feladni az utolsó kenetét egy betegnek.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyiltéri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

balsiker, hanem egy egész rendszer összeomlása volt. A pleynai második vereség az oroszok Königrátze lesz, ha akkor Osman pasa erőlyesen megragadja az offensívát, az orosz hadsereg csak nagy bajjal menekülhetett volna vissza Romániába. De ez nem történt s az orosz fővezényletnek volt ideje haditervét megváltoztatni. A Sipka-szorosban s a Jantránál a védelemre szorított s minden erejét Plevna ellen kezdte összpontosítani. Mindemellett az orosz katonaság hibás tacticája folytán szept. 11—12-én ismét 15,000 főnyi veszteséget szenvedett. Jelenleg 130,000 orosz áll Plevna körül, míg Osman serege legföllebb 50 ezer harcosra tehető.

Muktár pasa risszavonulása.

Muktár pasa visszavonulásáról a „Daily News” következő tudósítást közöl: „Oktober 14-ikén fölfedeztük, hogy 25 orosz zászlóalj megkerülte jobb szárnyunkat. Minden podgyászt Karszba küldte. 15-ikén az oroszok megkezdték a tüzelést Ervarbatezi ellen, s igy fedték a támadó hatalom elonyomulását. Elfoglalták Ervarbatezit. Muktár és vezérkara megkezdte a visszavonulást Zivri Tepébe; 30 zászlóalj 25 tábori ágyuval adatott föl igy, mivel Ervarbatezír uralkodik az egyetlen el fölött, a melyen visszavonulhattak volna. 3 óraker roppant panike következett, a csapatok rendetlenül futottak zivritopi sáncaiból, s csakhamar általános zavar állott be; lovasság és gyalogság vad tömegekben rohant Vezinkiójnek és Karsznak. Egy sor gyalogság szuronysegezve fölállítattott, hogy őket feltartóztassa, a mi egy darabig sikerült is. A fin-tók nehányszor rájok löttek. Husszein bej, a kar-szi tüzésérg parancsnoka revolvért szegzett fejemen a visszamenésre kényszerített. Egy idejekorán érkezett hadsegéd mentett meg. Az irregularis lovasság vad volt a félelemtől, kardot rántott, s sebesülés és halál volt a következés. Az orfai és alleppói arabok futottak meg először.

Karszban a panike regentá volt. A jayomultak, hogy az Erzerummal való összeköttetéseket megakadályozták.

Muktár 16-án reggel érkezett Karszba hadserege maradványával. 17-ikén tovább ment Bardezbe 2800 emberrel. Beszéltem vele. Azt monda, hogy az oroszok 12,000 embert, 25 tábori ágyut s sok főtisztet fogtak el. Hadserege a legvégső demoralisatio és felbomlás állapotában van.

Karsz helyzete reménytelen. Élelmi készlet kevés, s 4000 beteg és sebesült van a városban, Tüzelő teljesen hiányzik.

A törökök és montenegróiak.

Albániában a törökök a montenegróiak ujabb támadását várják. Ez okból nagy buzga-

Valóban szomorú volt elgondolni, hogy valaki egy ily gyönyörű szép nyári napon meg tudjon halni, mikor ünnepeit ül a természet, az életkedv és fény perceiben.

És azt is szomorú volt elgondolni, hogy ez a szegény tiszteletes, kénytelen obád végeztével azonnal utrakelni, azon időben, midőn rendesen — ima-könyvével kezében — félre szokott vonulni egy kis déli almaeszkát aludni a kedves hűvös szőlő-lugas árnyáiban, s kipiheenni magát érett barackokkal, nyíló virággal telt, enyhét adó csinos kertjében.

— Uram neked hozom ez áldozatot — gondolá nagyot sohajtva a szegény szent férfú, felülve szürke szamarára, s a nyeregbe maga elibe helyezve a keresztire feszített Jézust, elindult a „piros sziklák közt” vezető keskeny uton, a virágos mohászöngyeggel borítottot hegyen keresztül; a hegyoldal nagyon meredek, s itt-ott éles kövek teszik kellemetlenné, sűrű bokrok nehezé az utat.

A számar is sohajtott szegény magában, „uram istenem teérted hozom ez áldozatot”, és folyton sohajtott a maga módja szerint, egyszer egyik, másszor másik fülét emelve fel, vagy konyitva le, hogy elúzza a legyeket, melyek oly igen nyugtalaníták.

Mert délen, és nagy melegben, gonoszak és folyton dongnak a legyek; e mellett, még felfelé mászni a hegynek, hátán a chemillé-i pappal, ki jó nehezet nyomott, különösen igy étkezés után.

Időnként egy-egy földész jött szembe, s tiszteletből, meglátva a keresztre feszített Jézust, egy piczikét félreálltak az utból, a touraine-i parasztok sajátságos kalap emelítésével köszönve; pillantása ravasz, főhajtsa tiszteletteljes, mintha tekintete kigyonyolná fejmozdulatát.

A tiszteendő ur, valamennyinek nagyon udvariasan viszonzotta Jézuskát illető üdvözlétét,

Reichberg Lőrincz.

(19, 19)

Mindezen tárgyak örökre fehéren maradása iránt írásbeli
 altatik kezesség.
 Cím: Metallwaaren Fabrik
Blaug & Kuhn, Bécs, Babenbergerstrasse
 Nro 1.
 Vidéki megrendelések pontosan utánvét mellett.

(1-2)

ALBERT LAJOS, gazdatiszt.

(1-3)

(12-*)

(6—6)

Wolff János.

10